

Omkeer

Christus Triumfatorkerk, 9 april 2023, Eerste Paasdag

Lezing: Lucas 24: 13-35

Voorganger ds. Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkomstwoord
- Aanvangslied: 'Dit is de dag' (Lied 632: 1 en 3)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag: Psalm 98: 1 en 3
- Kyriegebed
- Glorialied: 'Christus onze Heer verrees' (Lied 624)
- Met de kinderen
 - Gebed*
 - Bij het kerkraam*
 - Projectlied: Wie zeg jij dat Ik ben?*

WOORD

- Inleiding

Ook wij lezen vanmorgen niet het klassieke opstandingsverhaal uit Lucas 24: 1-12, maar het verhaal dat er meteen op volgt, dat van de Emmaüsgangers.

Dat hele hoofdstuk, Lucas 24, is de ontknoping van het evangelie en het verhaal van de Emmaüsgangers (Lucas 24:13-35) neemt in dat laatste hoofdstuk van Lucas de centrale plaats in. Dit is het moment dat het inzicht doorbreekt bij de leerlingen, dat ongeloof verandert in geloof en ontgoocheling plaats maakt voor diepe vreugde.

Lucas 24 bestaat uit drie gedeelten:

 - De eerste twaalf verzen, het eigenlijke paasverhaal. Op de dag van de opstanding in de vroege ochtend treffen de vrouwen het graf leeg aan, ze krijgen van twee hemelse boodschappers te horen dat Jezus leeft, maar de apostelen geloven het niet; Petrus bekijkt het lege graf en is verwonderd.
 - Dan het verhaal van de Emmaüsgangers, Zij ontmoeten Jezus, zonder Hem te herkennen. In de ontmoeting met de opgestane Heer breekt het inzicht en het geloof door, in twee stappen. Doordat Jezus de Schriften opent voor de leerlingen gaan hun harten branden. En als Jezus vervolgens het brood breekt bij de avondmaaltijd worden hun ogen geopend en erkennen ze Hem.
 - En het slot van het boek van Lucas. Terwijl de Emmaüsgangers terug in Jeruzalem bij de elf apostelen verslag doen van hun ontmoeting met Jezus, verschijnt Jezus zelf in de kring van zijn leerlingen. Door zich te laten aanraken en door te eten toont Hij dat Hij écht, in levenden lijve, voor hen staat. Hij opent hun verstand zodat ze de Schriften begrijpen en inzien dat alles wat met Hem is gebeurd, is verlopen volgens Gods plan.

Het verhaal van de Emmaüsgangers in een scharniervershaal zou je kunnen zeggen. Het helpt bij het begrijpen van de opstanding.
- Schriftlezing: Lucas 24:13-35 (Saskia)
- Lied: 'Ik zeg het allen, dat Hij leeft' (Lied 642: 1, 4 en 5)
- Preek

Het is feest vandaag! Paasfeest!

De commercie sorteert er al weken op voor. De lente breekt aan. Het huis staat vol met tulpen en narcissen. Alles is vrolijk geel en er moet ontbeten worden, of dan toch zeker gebruncht. En

we gaan natuurlijk naar buiten vandaag. En wandelingetje of op de fiets. Het weer is er mooi genoeg voor. Of op familiebezoek.

Een feestelijke dag om elkaar te ontmoeten.

Een feestelijk dag ook hier in de kerk. Een ontbijt met 100 man, iedereen op zijn paasbest, klaroengeschal in de kerkdienst en het belangrijkste feest van ons christelijk geloof: het feest van de opstanding. Christus Onze Heer verrees – halleluja!. We jubelen het uit.

En terecht natuurlijk – zonder paasfeest geen christelijk geloof, zonder Paasfeest geen kerk.

Maar toch ook een kanttekening. Heeft u meegelezen vandaag uit het Evangelie volgens Lucas? Geen klaroengeschal en geen feestvreugde in de bijbel. Lucas vertelt ons maar weinig over wat er nu eigenlijk met Jezus gebeurde, nadat hij door Jozef van Arimatea in het graf was gelegd.

Alles wat we erover horen is indirect. Het is van horen zeggen. Via via. Een getuigenis van hemelse boodschappers aan de vrouwen bij het lege graf. Dat is wat we horen in Lucas 24. Dat is ook wat Kleopas vertelt aan de vreemdeling die met hen oploopt.

Een feest was het nog niet echt, op die allereerste Paasdag.

De leerlingen geloven het niet. Wat de vrouwen vertellen over een engel bij het graf. Ze noemen het kletspraat. In je verdriet om een geliefde zie je nu eenmaal dingen die er niet zijn, zo denken ze. Omdat je nog zó verweven bent met die geliefde die je aan de dood bent verloren. Omdat alles in je nog aan hem of haar herinnert. Het lijkt soms net of hij er nog is, of je haar nog hoort praten.

Petrus neemt dan tenminste nog de moeite om bij het graf te gaan kijken. En inderdaad het is leeg, maar verder dan zich daarover verwonderen komt ook hij niet.

Een feest was het nog niet echt.

Als de Emmaüsgangers model staan voor de leerlingen van Jezus, dan was 'de derde dag' eerder een dag van verwarring, verdriet en ontgoocheling. Toch verandert dat in het verhaal van de Emmaüsgangers.

Dit verhaal is de sleutel is tot het geloof in de opstanding. Voor de leerlingen, en voor ons.

Lucas snapt ook wel dat het een belachelijk, een ongelofelijk verhaal is. Uit de dood opstaan. Dat kan niet. Dood is dood. Daar is niets meer aan te doen. Je kunt wel hopen dat het toch nog wat wordt met Jezus van Nazaret, je kunt wel proberen in zijn geest verder te leven, maar dat is tot mislukken gedoemd. Hun grote rabbi is weg. Alle hoop op een nieuw en messiaans rijk is de grond in geboord. Hij was het toch niet. Hij is gekruisigd en een gekruisigde kan nooit de messias zijn die Israël zou bevrijden. Onmogelijk. Het past niet in hun denkkader. Het past niet in hun geloof.

Net zoals opstanding niet in ons denkkader past. Je moet een drempel over. Het kan niet, toch, opstaan uit de dood.

In het verhaal van de Emmaüsgangers neemt Lucas ons bij de hand om die hobbel te nemen. Hij doet dat op een meesterlijke manier. Hij leert je anders kijken.

Het verhaal begint zoals alle paasverhalen. In het donker. In de duisternis van Goede Vrijdag.

Kleopas en zijn metgezel gaan weg uit Jeruzalem. Daar gaat het meteen al mis. Jeruzalem is de plaats waar God voet op de aarde zette. Daar moet je juist zijn! In Jeruzalem staat de tempel. De heiligste plek van het Jodendom en niet alleen van het jodendom, daarom zijn er ook deze week van Ramadan en Pasen weer zoveel onrusten in Op de tempelberg. De Emmaüsgangers lopen wég van God. Ze zitten vast in hun teleurstelling en druipen af. De kruisiging was het bewijs van de mislukking van Jezus. In hun ongeloof lopen ze weg van de plaats waar ze juist moeten zijn. De plaats van het open graf. Ze delen hun verdriet en hebben het met elkaar over de verschrikkelijke gebeurtenissen in het Pesachweekend.

En dan, daar verschijnt Jezus, maar ze herkennen hem niet. Hun blik is vertroebeld. Het is nog donker.

En dan gebeurt het. Omkering. Die onwetende vreemdeling. Die blijkbaar alles gemist heeft van wat er in Jeruzalem is gebeurd de afgelopen dagen, die onwetende vreemdeling, die blijkt het

juist wèl te zien. Hij legt hen uit aan de hand van de profeten dat het zo juist móest gaan. Dat lijden van de messias, dat maakt juist onderdeel uit van Gods plan. Die verschrikkelijke dood, die gehoorzaamheid, die overgave zijn nodig om de glorie binnen te gaan.

Hier draait Jezus de Schriften om. Als je rondloopt met de verkeerde verwachtingen. Dat Jezus als een glorieuze overwinnaar, als een keizer hoog te paard Jeruzalem zou binnen komen en daar de tempel zou reinigen en de Romeinen eruit zou gooien met in hun kielzog de sadduceeën en de zogenaamde Schriftgeleerden, als dat je verwachting is bij de komende Messias, tja dan zie je het niet. Dan herken je Jezus niet. Zoals je rondloopt met de verkeerde verwachtingen, met een vertroebelde blik dan herken je Jezus niet als de opgestane Heer. Dat is wat Lucas hier vertelt. Deze vreemdeling vertelt het geheim van Pasen: Jezus' mislukte einde blijkt zijn intocht te zijn in Gods glorie. De onwetende vreemdeling ontpopt zich als de leraar.

Hier, halverwege Jeruzalem en Emmaüs voltrekt zich de omkering. Hier gloort langzaam geloof. En de omkering wordt compleet in Emmaüs zelf. Want was Jezus niet de gast, en werd hij niet uitgenodigd door Kleopas en zijn metgezel?

Nu wordt de gast de gastheer. Want Jezus nam het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. En dan, dan worden de ogen geopend, dan herkennen ze hem. Daar waar de Schriften opengaan, daar waar brood en wijn wordt gedeeld, daar ontstaat geloof. Daar ga je het zien. Daar wordt het Pasen.

En dan de laatste omkering: Kleopas en zijn metgezel pakken meteen hun boeltje weer op en lopen terug. Terug naar waar ze moeten zijn, terug naar Jeruzalem, terug naar de leerlingen, terug naar het open graf. Terug het leven in, het licht in. Ze zien het – eindelijk.

Opstanding zet alles in een ander licht. Geloven zet alles op zijn kop. Alles in dit verhaal wordt omgedraaid.

De domme vreemdeling wordt leraar

De gast blijkt de gastheer

De dode leeft!

En de smadelijke kruisdood, het is de toegang tot Gods glorie.

Geloven in het wonder van Pasen gaat niet zomaar vertelt dit verhaal. Het is een gang die je moet gaan, een hele tocht. Het is een proces en Lucas neemt ons vandaag bij de hand door dat proces.

Want met Kleopas weten ook wij alles: we lezen de bijbel, we kennen het verhaal van bevrijding door de nacht van dood, we weten van de derde dag, de dag waarop het koninkrijk aanbreekt. Alles klopt. Alles hebben we in ons hoofd op een rijtje. Maar zonder het licht van het geloof, zie je het niet. Blijven het dode feiten.

Het verhaal van de Emmaüsgangers laat op aangrijpende wijze zien hoe Jezus zelf zijn leerlingen bij de hand neemt en ze de ogen opent. Pasen wordt zo het feest van het doorgebroken inzicht dat alles op z'n kop zet:

de gekruisigde is de opgestane,

de mislukking blijkt een overwinning.

Het zit hem vast op de verwachtingen.

De leerlingen hadden de verkeerde verwachtingen.

Wij hebben de verkeerde verwachtingen.

Pasen is niet het feest van alles is opeens goed. Pasen is niet het feest van alle pijn en lijden is opeens weg. De dood is niet meer.

Het leven zelf is niet veranderd. Er sterven nog steeds mensen. Als dat je verwachting is van Pasen, dan moet ook jij nog een drempel over. De drempel van het geloof. Onze blik is nog vertroebeld. En daarom moeten ook wij omkeren.

Ons gezicht richten op Jeruzalem, op de God van bevrijding, de God van leven. We worden uitgedaagd los te laten alles waar we zo hardnekkig aan verknocht zijn. Wat ons sterk maakt,

wat ons houvast biedt, waarin we beter denken te zijn dan de ander, waarin we rotsvast geloven misschien ook wel – als het ons niet verder brengt, als het ons afhoudt van de God van Jezus Christus. De God die leeft door de onafheid van deze wereld heen. Die je overal vindt waar je je Hem níet verwacht. In de marge. In de eenzaamheid. In verdriet. In het duister.

Daar is Hij. Daar loopt hij opeens naast je. En daar draait hij het om. Hij draagt je pijn, hij doorbreekt je eenzaamheid, hij troost je verdriet. En dat kruis. Dat teken van mislukking en vervloeking? Dat kruis wordt een teken van redding. Een teken van leven. Een teken van leven over de dood heen.

Er is niets veranderd en toch is alles anders na Pasen.

Het is de paradox van het geloof.

Waar jij hem niet verwacht daar is Hij.

Kijk maar om je heen. Het is vol leven vandaag.

Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Dankgebed, voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Inzameling van de gaven
 1. Diaconie: Sukuta Gambia -waterproject
 2. Kerk

GAAN

- Slotlied: 'U zij de glorie' (Lied 634) (*samenzang, trompet, orgel*)
- Zegen